

עלרת הדברות – וכמה מילות? ומהו המבנה ה"אמיתי"? The Decalogue – Covenant Per Excellence

ע"פ שיעורי הרב יואל בן-נון

The Classic Model (Synagogue Art)

(6) לֹא תִרְצַח	(1) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים
(7) לֹא תִנְאַף	(2) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פְּנֵי לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בְּשָׁמַיִם מִמֶּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֶקֶד עֹן אָבֶת עַל-בָּנָיִם עַל-שְׁלֵשִׁים וְעַל-דְּבָעִים לְשִׁנְאֵי וְעֵשָׂה חֶסֶד לְאֵלִפִּים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׂמְרֵי מִצְוֹתַי
(8) לֹא תִגְנוֹב	(3) לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּא כִּי לֹא יִנְקָה ה' אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשׁוּא
(9) לֹא-תַעֲנֶה בְרַעְיֶךָ עַד שִׁקָּר	(4) זְכוּר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלֶאכֶתְךָ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבְּתוּ לָה' אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָל-מְלֶאכֶה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וּבְהֵמָתְךָ וּגְרֶיךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה ה' אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-פְּנֵי בְרַךְ ה' אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ
(10) לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ לֹא-תַחְמֹד אֶשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדוֹ וְאִמְתּוֹ וְשׁוֹרוֹ וְחֲמֹרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ	(5) כִּבֹּד אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ

Alternative Structure – the Mitzvot

(6) לֹא תִנְאַף	(1) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פְּנֵי לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בְּשָׁמַיִם מִמֶּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֶקֶד עֹן אָבֶת עַל-בָּנָיִם עַל-שְׁלֵשִׁים וְעַל-דְּבָעִים לְשִׁנְאֵי וְעֵשָׂה חֶסֶד לְאֵלִפִּים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׂמְרֵי מִצְוֹתַי
(7) לֹא תִגְנוֹב	(2) לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּא כִּי לֹא יִנְקָה ה' אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשׁוּא
(8) לֹא-תַעֲנֶה בְרַעְיֶךָ עַד שִׁקָּר	(3) זְכוּר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלֶאכֶתְךָ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבְּתוּ לָה' אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָל-מְלֶאכֶה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וּבְהֵמָתְךָ וּגְרֶיךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה ה' אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-פְּנֵי בְרַךְ ה' אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ
(9) לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ	(4) כִּבֹּד אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ
(10) לֹא-תַחְמֹד אֶשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדוֹ וְאִמְתּוֹ וְשׁוֹרוֹ וְחֲמֹרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ	(5) לֹא תִרְצַח

כסוקי לוואי – Ancillary texts

(1) שמות יט:ה

וְעַתָּה אִם-שָׁמַעְתָּ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלִי וְשָׁמַרְתָּ אֶת-בְּרִיתִי וְהִיִּיתָ לִי סִגְלָה מִכָּל-הָעַמִּים כִּי-לִי כָל-הָאָרֶץ:

Now therefore, if ye will hearken unto My voice indeed, and keep **My covenant**, then ye shall be Mine own treasure from among all peoples; for all the earth is Mine;

(2) דברים כז, יב-יג

אֱלֹהֵי יַעֲמֹדוּ לְבָרֶךְ אֶת-הָעָם עַל-הַר גְּרִזִים בְּעֵבְרָתָם אֶת-הִירְדֵן שְׁמֵעוֹן וְלוֹי וַיהוּדָה וַיִּשָּׁשֶׁבֶר וַיֹּסֶף וּבְנֵימִן:
וְאֵלֶּה יַעֲמְדוּ עַל-הַקְּלָלָה בְּהַר עֵיבֵל רְאוּבֵן גָּד וְאִשֶּׁר וַיְבוּלָן הֵן וּנְפֹתָלַי:

(3) נחמיה ח:ד

וַיַּעֲמֹד עֶזְרָא הַסֹּפֵר עַל-מִגְדַּל-עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ לְדָבָר
וַיַּעֲמֹד אֵצְלוֹ מַתִּיתְיָה וְשִׁמְעוֹן וְעֲנַיָה וְאוּרִיָה וְחַלְקִיָה וּמַעֲשִׂיָה עַל-יְמִינֵו
וּמִשְׁמָאלוֹ פְּדִיָה וּמִיִּשְׂאֵל וּמַלְכִּיָה וְחַשְׁשׁ וְחַשְׁבַּדְנָה זְכַרְיָה מְשֻׁלָּם:

And Ezra the scribe stood upon a pulpit of wood, which they had made for the purpose;
and beside him stood Mattithiah, and Shema, and Anaiah, and Uriah, and Hilkiyah, and
Maaseiah, *on his right hand*;
and on his left hand, Pedaiah, and Mishael, and Malchijah, and Hashum, and Hashbaddanah,
Zechariah, and Meshullam.

(4) שמות כח, ט-י

וְלִקְחֹתָ אֶת-שְׁתֵּי אֲבְנֵי-שֹׁהַם וּפְתַחְתָּ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
שֵׁשֶׁה מְשֻׁמֹתָם עַל הָאֶבֶן הָאֶחָת וְאֶת-שְׁמוֹת הַשֵּׁשֶׁה הַנּוֹתָרִים עַל-הָאֶבֶן הַשְּׁנִיָּת כְּתוּבֹתָם:

Six of their names on the one stone, and the names of the six that remain on the other stone, according to their
birth. With the work of an engraver in stone, like the engravings of a signet, shalt thou engrave the two stones,
according to the names of the children of Israel; thou shalt make them to be enclosed in settings of gold.

(5) ויקרא כד, ה-ו

וְלִקְחֹתָ סֹלֶת וְאִפִּיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂר חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרִים יִהְיֶה הַחֲלֶה הָאֶחָת:
וְשִׁמַּתְּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעְרֻכּוֹת יֵשׁ הַמַּעְרֻכָּת עַל הַשֶּׁלֶחַן הַטָּהוֹר לִפְנֵי ה':

And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in
one cake. And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD

(6) מל"א יח:לא

וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים כַּמִּסְפָּר שְׁבַטֵי בְנֵי-יַעֲקֹב אֲשֶׁר הָיְתָה דְבַר-ה' אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמִךְ:

And Elijah took twelve stones, according to the number of the tribes of the sons of Jacob, unto whom
the word of the LORD came, saying: 'Israel shall be thy name.'

(7) רמב"ן דברים לג

והנכון בעיני, כי הכתוב לא ימנה בשבטי ישראל רק שנים עשר, וכך אמר בברכת יעקב כל אלה שבטי ישראל
שנים עשר. והנה יעקב הזכיר בניו השנים עשר והזכיר יוסף בשבט אחד, ומשה ראה להזכיר ביוסף שני שבטים
כמו שאמר והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה, והיה זה בעבור שני דברים, האחד כי אחר שצוה הקדוש ברוך
הוא ועשאו שני שבטים בחנכת המזבח, ובדגלים, ובנחלת הארץ, הנה הוא צריך למנותם שנים בברכתם,
ועוד שהזכיר יהושע המנחילם את הארץ והוא מאפרים הקטן והוצרך להזכיר אחיו שגדול ממנו:

אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים

לֹא יִהְיֶה-לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פְּנֵי

לֹא תַעֲשֶׂה-לְךָ פֶסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ

לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם

וְלֹא תַעֲבֹדֵם

כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֶקֶד עֵינָי אֶבֶת עַל-בְּנֵי

עַל-שְׁלֵשִׁים וְעַל-רַבְעִים לְשָׁנָאִי וְעָשָׂה חֶסֶד לְאֲלֹפִים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׂמְרֵי מִצְוֹתַי

לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּא

כִּי לֹא יִנְקָה ה' אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשׁוּא

זְכוּר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלַאכְתֶּךָ

וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבְּתוֹ לַה' אֱלֹהֶיךָ

לֹא תַעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְבַהֲמֹתֶךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ

כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם

וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֶׁהוּ

כִּי כִּי אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ

לֹא תִרְצַח

לֹא תִנְאַף

לֹא תִגְזֹב

לֹא תַעֲנֶה בְרַעְךָ עַד שֶׁקָּר

לֹא תַחֲמוֹד בֵּית רַעְךָ

לֹא תַחֲמוֹד אִשְׁתֵּי רַעְךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְשׁוֹרְךָ וְחֲמֹרְךָ וְכָל אֲשֶׁר לְרַעְךָ